

Натаниел Хоторн
Сестрите-години

Снощи, между одинадесет и дванадесет часа, когато Старата година правеше последните си крачки към границите в царството на Времето, тя видя, че разполага с няколко свободни минути и седна не някъде другаде, а на стъпалата пред нашата нова община. На бледата лунна зимна светлина си личеше, че и тя е отпаднала духом и физически като всички други пътници по широкия свят. От постоянното им носене и излагане на лошо време одеждите ѝ бяха в трагично състояние, а поради припряността на пътуването си, през което не ѝ бе останало време за миг да си откъдне, обувките ѝ така се бяха износили, че едва ли можеха да се поправят. Трябваше да издържат и още съвсем малко бедната Стара година, и ѝ се полагаше дълъг-предълъг сън. Забравих да спомена, че когато седна на стъпалата, тя положи до себе си много голяма чанта, където, както всички пътуващи от нейния пол, бе сложила доста ценни вещи. Освен този багаж, под мишница носеше дебела книга, която много наподобяваше подвързана папка с всички броеве на някой вестник през годината. Като постави книгата на колене, подпря лакти отгоре и закри лицето си с ръце, отпадналата, измърсена, изтощена от света Стара година въздъхна дълбоко и като че си припомни за изминалия си жизнен път с не много приятно чувство.

Докато седеше така в очакване на среднощния звън, който щеше да я призове към сестринското сдружение от безброй много оттеглили се Години, по улицата откъм железопътното депо се зададе съвсем млада девойка, която леко пристъпваше на пръсти. Очевидно идваше отдалеч и навярно бе пристигнала в града с вечерния влак. Върху хубавото ѝ усмихнато моминско лице се четеше радост, издаваща пълната ѝ увереност, че ще бъде дружелюбно посрещната от множеството хора, с които ѝ предстоеше скоро да се запознае. Роклята ѝ беше твърде въздушна за сезона и накичена с развети панделки и други украшения – те по всяка вероятност скоро щяха или да избелеят от жаркото слънце, или да бъдат откъснати от свирепите бури, които щяха да изпълнят криволичещия ѝ път. Въпреки това, тя бе един прелестен образ – видът ѝ беше толкова многообещаващ и вдъхваше такива огромни надежди, че едва ли някой би я посрещнал без очакването тя великодушно да изпълни негово голямо желание и да осъществи стара мечта. Тук-там по света биха се намерили някои други скептични хора, тъй често Мамени от девойки, млади и многообещаващи като нея, че бяха престанали да имат каквато и да било вяра по отношение на Новата година. Но що се отнася до мен, аз имах вяра в нея. И дори да съм жив да посрещна още петдесет години, пак ще очаквам да получа от всяка една поотделно нещо, за което си

заслужава да се живее.

Новата година – защото тази млада девойка бе именно тя – носеше всичките си принадлежности в една не много голяма и тежка кошница, увиснала на ръката ѝ. Тя поздрави печалната Стара година с голяма обич и седна до нея на стъпалата пред общината в очакване на сигнала да поеме скитанията си по света. Двете бяха родни сестри, внучки на Времето. Това, че едната изглеждаше много по-голяма от другата, се дължеше по-скоро на трудностите и негодите, отколкото на възрастта, тъй като разликата между двете беше само дванадесет месеца.

– Е, скъпа сестро – каза Новата година след първоначалните поздрави – изглеждаш смъртно уморена. Какво направи по време на престоя си в тази част на Необятното пространство?

– Ох, отбелязала съм всичко тук в моята книга с хроники – отвърна Старата година с уморен глас. Няма да намериш нищо развлекателно. Скоро ще натрупаш достатъчно познания за тези неща от личен опит. Това четиво е МНОГО отегчително.

Все пак тя разлисти страниците на големия том и ги погледна на лунната светлина, тъй като почувствува прилив на непреодолим интерес към собствената си биография, макар че си спомняше случилите се неща без всякакво удоволствие. Папката, въпреки че бе наречена от нея „книга с хроники“, не съдържаеше нищо друго освен всички броеве на Салемския вестник от 1838 година – мъдрата Стара година бе толкова сигурна в достоверността на този вестник, че не бе счела за необходимо да регистрира събитията собственоръчно.

– Какво направи в политическо отношение? – попита Новата година.

– Ами, курсът ми тук в Съединените Щати – отвърна Старата година, – макар че навярно признанието трябва да ме накара да се изчервя, политическият ми курс, нужно е да си призная, бе доста колеблив: понякога клонеше към Вигите – това караше управляващата партия да крещи тържествуващо, а после отново издигах почти падналото знаме на опозицията. Така че историците ще бъдат затруднени какво да мислят за мен в това отношение. Но Локо Фокос...

– Не ми харесват тези прякори на партии – прекъсна я сестра ѝ, която удивително се засягаше от някои неща. – Навярно ще се разделим с по-добро самочувствие, ако избегнем каквито и да било политически дискусии ...

– На драго сърце – отвърна Старата година, едва ли не вече до смърт измъчена от подобни препирни. – Не ме е грижа, ако имената на

Вигите и Торите, с безкрайните им караници относно банките и финансите, премахването на робството, Тексас, войната във Флорида и един милион други теми – за които, за свое успокоение, ще научиш твърде скоро – не ме е грижа, повтарям, ако никога повече ушите ми не чуят и намек за тези неща. Но те ангажираха до такава степен моето внимание, че почти не ми идва на ум за какво друго да ти говоря. Истина че се водеше странна война на канадската граница, където-се проля кръв в името на Свободата и Патриотизма. Но може би някоя бъдеща, навярно далечна година ще реши дали е било редно или не да се споменават тези свети думи. В наблюденията ми на хорските дела нищо друго не ме потиска така силно, както съзнанието, че се прахосва голяма енергия, а човешкият живот и щастието се стъпкват заради цели, понякога неразумни, а най-често – груби. Но най-мъдрите и благородни хора непоколебимо вярват, че Човечеството се движи напред и нагоре и че трудностите и страданията по пътя служат само да се отстранят несъвършенствата на безсмъртния Вечен Пътник и те ще изчезнат, когато изпълнят предназначението си.

– Навярно – възкликна Новата година обнадеждено, – навярно аз ще видя този щастлив ден.

– Съмнявам се дали ще е толкова наскоро – отвърна Старата година, като се усмихваше тъжно. – Скоро ще се умориш да чакаш този благословен върхов момент и ще потърсиш развлечение (както аз самата често правех) в делата на някой спокоен малък град като Салем например. Седим на стъпалата пред новата община, завършена под мое ръководство, и ще те напуши смях като видиш как политическата игра, чиято главна шахматна дъска е Капитолът във Вашингтон, се разиграва тук в миниатюра. Тук се разпалват изгарящите амбиции, тук Патриотизмът говори смело в името на народа, а добродетелната Икономика иска еква да се намалят заплатите на фенерджиите! Тук длъжностните лица на Градския съвет подреждат сенаторското си достойнство около ръководния пост на кмета. Градският съвет се чувства отговорен за свободата. Накратко казано, хорската слабост и сила, страстта и политиката, стремежите на човека, неговите цели и начините, за постигането им, индивидуалните му и общи черти могат да бъдат изучавани тук като в театъра на нациите, с това голямо предимство, че макар и поука да е трагична, лилипутските размери карат зрителя да се усмихва.

– Погрижи ли се достатъчно за благоустройството на града? – попита Новата година. – Ако съдя по малкото, което видях, той изглежда остарял и разнебитен.

– Открих железницата – каза по-възрастната Година – и всеки ден ще чуеш многократно как камбаната, която преди призоваваше монасите от испанския манастир на богослужение, сега обявява пристигането и заминаването на вагоните. Старият Салем е придобил много по-оживен вид от мига, когато го съзрях за пръв път. От Бостон пристигат стотици пътници. По улица Есекс се тъпчат новодошли. Автомобили и автобуси дрънчат по паважа. Броят на магазините за стриди чувствително се е увеличил, както и на другите заведения за улесняване на множеството екскурзианти. Но на старинния град предстои една много по-важна промяна. В своето свободно движение обществото ще се отърси от огромното количество натрупани мухлясали предразсъдъци. Някои характерни особености, почти неосъзнати и от самите жители, ще бъдат изпилени и премахнати чрез отстраняване на чуждите наслойки. Резултатът до голяма степен ще бъде добър, но ще има и някои не толкова хубави неща. За добро или зло, вероятно ще се ограничи нравственото въздействие на богатството и господството на аристократичната класа, която от незапомнени времена държи властта тук по-здраво, отколкото в който и да било град на Нова Англия.

Старата година, останала почти без дъх след тези приказки, затвори книгата с хрониките и се канеше да си тръгне, но сестра ѝ я задържа още малко като я попита за съдържанието на голямата чанта, влачена с усилие.

– Това са просто някои дреболии – отвърна Старата година – събрали по време на скитанията ми. Ще ги оставя при ненужните, вече забравени вещи. Ние, сестрите-години, никога не отнасяме със себе си от света нещо действително ценно. Тук са моделите на повечето модни дрехи, въведени от мен, но бързо изживели краткия си срок. Ти ще ги замениш с други, също тъй преходни. Тук съм скътала в малък порцеланов съд, подобно на руж, голямо количество от свежестта на красивите жени и неутешимите хубавици имат основание да ми се сърдят люто за това, че съм я отнела. Имам също и доста мъжка тъмна коса, а вместо нея им оставих посивели къдрици или нищо. Сълзите на вдовиците и другите опечалени простосмъртни, получили утеха през изминалите дванадесет месеца, са съхранени в голям брой шишенца от есенция, добре запушени и запечатани. Имам няколко купа любовни писма, красноречиво описващи вечната неугасима страст, изстинала и изчезнала още преди да е изсъхнало мастилото. Нещо повече, тук има богат асортимент от хиляди неизпълнени обещания и нарушени клетви, много леки и заемащи малко място. Най-тежкото нещо от притежанията ми е големият

пакет с разбити надежди, съвсем доскоро толкова крилати, че можеха да издуят балона на Мистър Лори.

– И аз нося доста много добри надежди в кошницата си – отвърна Новата година. – Те са благоуханни рози.

– Бързо Ще загубят аромата си – отвърна скептичната Стара година. – Какво още си донесла, за да си осигуриш добро посрещане от недоволните простосмъртни?

– Ами да си призная, съвсем малко – каза сестра й усмихнато – нищо друго освен няколко нови годишници и календари и малко новогодишни подаръци за децата. Но от все сърце желая всичко най-хубаво на бедните простосмъртни и искам да направя всичко по силите си за тяхното благо и щастие.

– Добро е намерението ти – отговори Старата година, – но между прочем аз имам богат асортимент от добри намерения, така остарели и мухлясали, че ме е срам да ги нося повече. Ако не ме беше страх, че градските власти ще пратят полиция Мансфийлд подир мен с призовка, щях веднага да ги изхвърля на улицата. Съдържанието на моята чанта включва още много предмети, но те всички заедно не биха предизвикали дори едно наддаване на разпродажба на мебели-вехтории. Понеже нямат стойност нито за теб, нито за мен, не е нужно да те занимавам повече с изброяването им.

– Трябва ли и аз да събирам такъв ненужен багаж по време на пътуванията си? – попита Новата година.

– Без съмнение. И добре би било, ако товарът ти не излезе по-тежък – отвърна другата. – А сега, моя скъпа сестричке, трябва да ти кажа сбогом, като най-сериозно те съветвам и предупреждавам, да не очакваш благодарност или благосклонност от този заядлив, безразсъден, неделикатен, злонамерен и лош свят. Колкото и да изглежда топъл приемът на жителите му сега, каквото и да правиш, дори да ги отрупаш с щастие, те ще продължават да се оплакват, да копнеят за неща, които ти нямаш власт а им дадеш, ще очакват друга Нова година да осъществи неуместно замислени планове, които и осъществени ще донесат само нови причини за недоволство. Ако тези смешни хора изобщо могат да видят нещо поносимо у теб, го ще бъде само след като окончателно си отидеш.

– Но аз – извика въодушевената Нова година – ще се опитам да направя хората по-мъдри от сега. Щедро ще предложи даровете, определени ми от Провидението за раздаване и ще им кажа да бъдат благодарни за това, което имат и да са скромни в желанията си. Навярно, ако те са истински глупаци, те ще благоволят да бъдат щастливи и ще ми

позволят – и аз да бъда щастлива Година. Защото моето щастие зависи от тях.

– Горко ти тогава, моя бедна сестричке – промълви Старата година, като въздъхна и повдигна товара си. – Ние, внучките на Времето, сме родени да страдаме. Казват, че щастieto обитава жилището на вечността. Можем единствено да водим натам стъпка по стъпка простосмъртните, мърморещи и недоволни, а самите ние трябва да загинем на прага. Чуй! Моята мисия приключи.

Часовникът от високата камбанария на черквата на Виктор Емерсън удари дванадесет. От другия край на центъра се обади черквата на доктор Флинт. И докато звуците и отекваха във въздуха, Старата година отлетя или се стопи – и нито мъдростта и силата на ангелите, а още помалко копненията, изпълнени с угризения на съвестта, на милионите хора, отнесли се към нея лошо, биха могли да накарат тази отиваща си Година да се върне с една крачка назад. Но отсега нататък тя, присъединила се към обществото на Времето и всичките си сестри, трябваше да си урежда сметките с Човечеството. Същото щеше да стане с младата Нова година, която сега, след спирането на часовниковите удари, стана от стъпалата пред общината и доста плахо пое земната си обиколка.

– Честита Нова година! – извика пазачът, като изгледа фигурата й доста въпросително, но без каквато и да е помисъл, че поздравява лично самата Нова година.

– От все сърце ви благодаря – отговори Новата година и подаде на пазача една роза на надеждата от кошницата си. – Нека това цвете да ухае дълго след като ви кажа довиждане.

И тя закрачи по-бързо из безлюдните улици. Будните посрещачи дочуха стъпките й и си казаха: „Новата година пристигна!“ И всички среднощни празнуващи пиха за нейно здраве. Тя обаче въздъхна като забеляза, че въздухът е заразен – атмосферата в този свят е винаги такава – от последния дъх на умиращите простосмъртни, забавили се малко, за да бъдат погребани от нея. Но оставаха още милиони живи хора, приветстващи пристигането й. И тя самоуверено тръгна по пътя си, като пръскаше многообещаващи цветя пред прага почти на всяка къща – някои хора сякаш да ги вдигнат и да закичат с тях гърдите си, а други – да ги стъпчат с крака. Пощаджията може само да добави, че рано сутринта тя напълни чантата му с новогодишни честитки, като го увери, че цялото сити, начело с новия ни кмет, длъжностните лица и Градския съвет, ще се втурнат да се снабдяват с тях. Драги благотворители, няма ли да изпълните благопожеланията на Новата година?

КРАЙ

© Весела Кацарова, превод от английски

Nathaniel Hawthorne

Източник: <http://dubina.dir.bg>

Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 15 юли 2003 г.
Книжното тяло е любезно предоставено от Галина Янакиева

Публикация:

Натаниъл Хоторн, ГОЛЯМОТО КАМЕННО ЛИЦЕ
РАЗКАЗИ

Преведе от английски ВЕСЕЛА КАЦАРОВА

Съставител НАТАЛИЯ КЛИСУРСКА

Художник КОСТАДИНКА МИЛАДИНОВА

Редактор ОГНЯНА ИВАНОВА

Художествен редактор ВЕНЕЛИН ВЪЛКАНОВ

Технически редактор ПЕТЪР БАЛАВЕСОВ

Коректор АЛБЕНА НИКОЛАЕВА

АМЕРИКАНСКА. ПЪРВО ИЗДАНИЕ. ИЗДАТЕЛСКИ НОМЕР 800. ДАДЕНА ЗА
НАБОР 10. I. 1983 г. ПОДПИСАНА ЗА ПЕЧАТ 12. II. 1983 г. ИЗЛЯЗЛА ОТ ПЕЧАТ
25. V. 1983 г. ФОРМАТ 1/16/60/90. ПЕЧАТНИ КОЛИ 17. ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 17.
УСЛОВНО ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 15.71.

ЦЕНА 1.34 лв.

ИЗДАТЕЛСТВО „ОТЕЧЕСТВО“, СОФИЯ „Г. ДИМИТРОВ“. КЛОН ЛОЗЕНЕЦ, БУЛ.
„Г. ТРАЙКОВ“ 2а

THE portable hawthorne
viking press, new york 1969
hawthorne's short stories
vintage book's, new york 1946

Съдържание:

Предговор от Наталия Клисурска

Голямото каменно лице

Творецът на прекрасното

Дъщерята на Рапачини

Злочестината на господин Хъгинботъм

Егоизъм или змия в гърдите

Експериментът на доктор Хейдигър

Белегът

Беловласия покровител

Моят роднина майор Молино

Кроткото момче

Амбициозният гост

Мантията на лейди Елеанор

Големия гранат

Пророчески портрети

Сестрите-години

Итън Бранд

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2411>]